

בפנינת חסד

בס"ד, יו"ע ע"י חברת לומדי תורה דחסידי מודיץ בהכוונת כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

גיליון צ"ח * ערש"ק פר' פנחס * תמוז תשפ"ב

עלי דשא

מרבחה"ק זיע"א

יהוס הדש

פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן (כה, יא).
וברש"י: לפי שהיו השבטים מבזין אותו, הראיתם בן פוטי זה שפיטם אבי אמו עגלים לעבודה זרה והרג נשיא שבט מישראל, לפיכך בא הכתוב ויחסו אחר אהרן.

ובאופן אחר מבואר בזה"ק (ח"ג ריז): בשעה שהרג פינחס את זמרי, פרחה נשמתו, ונדבקו בו נשמות נדב ואביהו. על כן פינחס בן אלעזר - היינו קודם מעשה זמרי, ובן אהרן הכהן - אחר מעשה זמרי, שנתלבשו בו נשמות נדב ואביהו והרי הוא גם כן כבן אהרן.

(אמרי אש)

החזיקו שבאחדות

הנני נותן לו את בריתי שלום (כה, יב).
הנה העיקר הוא שלום, שכל אחד מחזק את חברו ומעוררו לשוב בתשובה כמו שכתוב (הושע ד, יז) חבור עצבים אפרים הנח לו. חלק לבם עתה יאשמו (שם י, ב). ופירוש הדברים הנה אמרו חז"ל (ב"ר כא, ו) אין ועתה אלא תשובה. וטעם הדבר, כי עיקר התשובה לבל להסתכל הרבה על מה שעבר, רק לראות לתקן מעשיו להבא, להיות טוב מעתה, כי מה שעבר אין, רק העיקר לקבל על עצמו להתחזק לעבוד ה' מהיום, ולהתחזק בעבודתו ית"ש. וזה הוא פירוש "ועתה" מהיום ולהלאה. והנה כשישראל הם ביחד כל אחד מעורר את חברו לשוב אל ה', אולם אם חלק לבם, פירוש כשנעשה ח"ו מחלוקת אז "עתה" [שהוא תשובה] "יאשמו" יחסרו ח"ו בחינת עתה שהוא תשובה.

(הה"ק רבי יחזקאל מקומרי זצוק"ל)

חסד עם גבורה

והיתה לו ולזרעו אחרי ברית כהונת עולם תחת אשר קנא לאלוקיו ויכפר על בני ישראל (כה, ג).
ולכאורה יש להבין, הרי הנהגת הקב"ה בעולמו היא מידה כנגד מידה, וא"כ פינחס שעשה כאן את המעשה של קנאין פוגעין בו שהוא מצד מידת הגבורה, היה לו ליטול שכר שיש בו מידת הגבורה, ולא להיות כהן דהוא מצד מידת החסד, כדכתיב 'ותמיך ואוריק לאיש חסידך' (דברים לג, ח), וכן מצינו באהרן הכהן שקיבל הכהונה מצד החסד, שעל ידי 'וראך ושמת בלבו' (שמות ד, יד) היינו שמחה אמיתית בלבו פנימה ולא רק שמחה חיצונית, שהוא ענין חסד על כן זכה לכהונה.

ויעמד פינחס ויפלל ותעצר המגפה ותחשב לו לצדקה לדור דור עד עולם (תהלים ק, ל - לא), ויש להבין איך תולה מעשה פינחס בצדקה, הא מעשה דקנאין פוגעין בו הוי רק אם עושה לשם שמים, משא"כ אם יש לו פניה ואינו עושה כולו לשם שמים הוי רוצח ממש. ואילו בצדקה איתא האומר סלע זו לצדקה על מנת שיחיה בני וכו' הרי זה צדיק גמור.

ואפשר לומר דבמעשה פינחס מצינו ב' דברים שעשה, א', שהרג את זמרי וקנא קנאת ה'. ב' דעל ידי זה עצר המגפה והסיר חרון אף ה',

בשבילי המערכת

המעביר שינה

מעפעפי"י - דממה. היהודי מציץ לכיוונו של ר' פנחס בתמיהה. מסמן לו שישב 'אמן'. ר' פנחס מחוהו בידיו שהוא אינו עונה כעת 'אמן'. "כבודו" האיש אינו יודע חוכמות, מזמן לתוכו אנשים צבעוניים ודמויות ססגוניות - ובעיקר, הרבה תמימות יהודית.

רבים התפללו כאן את תפילתם הראשונה מאז בר המצווה. סוחרים ולקוחות מזדמנים מהשוק הסמוך שהניצוץ האלוקי שלהם החל לבעור. תקופות של מתח בטחוני ברחבי הארץ - הן זמן של פריחה עצומה ב'זהרי חמה'.

לא בכדי אוהב ר' פנחס, יהודי ישיש הספוג בתורת הבעל שם טוב ורבוה"ק מפרשיסחא, לקבוע את עתיו לתורה דווקא ב'זהרי חמה'. האווירה הייחודית והאנשים המרתקים תמיד זימנו סיטואציות משעשעות שהיה בהן ללמד מסרי חיים ותובנות. התחושה לפעמים היתה כי 'זהרי חמה' מקבצת לתוכה את בני העיריות תמימי הדרך שהבעל שם טוב הקדוש הפליא במעלת תמימותם.

בוקר אחד, בעוד לישנו נכוית מהמשקה הרוחח שבכוס הזכוכית, ובעודו רכון על 'ירושלמי' עב כרס, חש ר' פנחס חבטה עזה על גבו, וכמעט שה'טלית קטן' נצבעה בצבעי קפה.

"כבודו!" היה זה קול בס שר' פנחס דימה לזהותו כמוכר הפירות בקרן הרחוב המרכזי של השוק. "יענה לי ברכות השחר?" הוא הסתובב לשמע הבקשה וראה אותו, יהודי תמים שעושה זה עתה את צעדיו הראשונים בעולם היהדות. כיפה לבנה גדולה הוצמדה לקרחתו באופן מסתורי. היהודי היה עטור בטליתו ומטוטף בתפיליו, סידור עדות המזרח שמנורה של 'למנצח' מעטרת את כריכתו, פתוחה בידיו.

"כבודו!" ר' פנחס זיהה את ההזדמנות וקפץ עליה כמוצא שלל. יש כאן יהודי שאולי לראשונה בחייו עומד לקשור כתרים לבוראו בדמות ברכות השחר! היהודי הניח את הסידור מעל ה'ירושלמי' לא לפני שנישקה בחום. הוא הרים עיניו לשמים, היטיב את טליתו ואחר הכריז בתמימות שבקעה רקיעים, "ברוך! אתה! השם! אלוקינו! מלך! העולם! הנותן! לשכוננו! בינה! להבחין! בין! יום! ובין! לילה!"

"אמן!" ר' פנחס התרגש מן המעמד, היהודי המשיך לברך את אלוקיו, כשסדר הברכות שונה מעט מזו המוכר לו. נוסח עדות המזרח, ככל הנראה, "פוקח עוריים!" היהודי נראה מתרגש מכל מילה. "אמן!". "שעשה לי כל צרכי!" - "אמן!". "שלא עשני גוי!" - "אמן!". "שלא עשני אשה!" - "אמן!".

"המעביר חבלי שינה מעיניי ותנומה

וכנגד אלו ב' דברים קיבל שכר. דאלו ב' דברים יש בהם חסד וגבורה, וכנגדם קיבל שכר להיות כהן שהוא חסד, אך כהונה זו יש בה אף מצד מידת הגבורה, לדעתיד לבא יהפכו הלווים להיות כהנים, דאז יונהג העולם במדת הגבורה, אך פינחס ישאר בכהונתו, משום דכהונתו היא אף מצד מידת הגבורה.

והנה מה שעצר המגיפה ע"י תפילה היה בהסתר, דאינו מפורש בתורה שהתפלל שתעצר המגיפה, אלא רק בתהלים 'ויעמוד פנחס ויפלל (שם), ואף שם רוב המפרשים כתבו שהוא מלשון ואויבינו פלילים, היינו קנאת ה', אך בתרגום הוא מפורש וצלי צלותיה, והיה זה בהסתר, וכנגד זה קיבל 'ברית כהונת עולם'.

אמנם על מה שקינא קנאת ה' כתיב 'הנני נותן לו את בריתי שלום', היינו מדה כנגד מידה, שגרם למחלוקת בכלל ישראל, וכנגדו הוי ברית שלום, וכיון שהתפלל על כך הוי כדאיתא כל הקובע מקום לתפלתו אויבו נופלים לפניו.

(נחלת דן)

שכל לתשובה

ובני קרח לא מתו (כו, יא).
וברש"י: הם היו בעצה תחילה ובשעת המחלוקת הרהרו תשובה בלבם לפיכך נתבצר להם מקום גבוה בגיהנום וישבו שם ע"ש. וכתוב בתהלים (מד, א) למנצח לבני קרח משכיל, ואינו מובן, מה ענין משכיל בזה. וי"ל דהנה בני קרח אף שהיו בעצה תחילה ולא היו בבחינת חכם הרואה את הנולד, לדעת כי אכן עצה לנגד ה', אבל היו מצדם גם זו לטובה, והבינו והשכילו בדעתם ושכלם לתקן מעשיהם ורוע מעלליהם. והספיקו בעוד מועד להרהר תשובה בלבם. לפיכך למנצח לבני קרח, כי היו עו"פ בבחינת משכיל.

(אמרי שאול)

התלהבות דקדושה

וימת נדב ואביהו בהקריבם אש זרה לפני ה' (כו, סא).
יש לומר עפ"י שכתבתי על הכתוב (שמות כב, ה) כי תצא אש ומצא קוצים, העיקר חם לבי 'בקרבי' (תהלים לט, ד) דייקא, אבל התלהבות אש היוצא לחוץ לא יעלה בידו כלום, רק קוצים ודרדרים תצמיח לו, עיין שם בפרשת משפטים. וכן מלאת דומעך לא תאחר (שמות כב, כ) מה שאתה מלא בתורה ושושן דמעוץ לפני ה', ראוי שלא להראות לאחרים ע"ש.

וזהו בהקריבם אש זרה לפני ה' ר"ל התלהבות להראות לזרים שהוא הירוד וגיאיות, כמו שפירש רש"י על הכתוב המדבר נדב ואביהו (שם כד, יא) ויחזו וגו' בלב גס, וזהו 'אשדל לא צוה אותם' (ויקרא י, א) כי כן כתוב לעיל בפרשת צו (שם ו, ה) והאש על המזבח תוקד בו, רומז להתלהבות הקדושה שצריך להיות תוקד 'בו' בלב פנים, ואינו מראה לזרים, התלהבות זה יש לה קיום 'ולא תכבה'.

(דברי ישראל)

ליקט וערך:

הרב יצחק קרמלובסקי

הרה"ג יצחק שלמה פייגנבוים שליט"א
מו"צ בקהילתנו וראש כולל הוראה

הלכות - הכנה משבת לחול (ד)

הצעת המיטה

א. אין מציעין המיטה משבת למוצאי שבת, ואם המיטה עומדת בחדר שהוא גר שם ויש בזה ביוון שהמיטה עומדת כך מותר להציע לדלצורך שבת הוא.

סידור נקיון השולחן לאחר סעודת שהרית

- ב. לאחר גמר סעודת שבת ביום מותר לסדר השולחן ולנקותו ולהוריד הכלים מעליו, כיון שהוא דר שם ויש בזה ביוון שהשולחן עומד כך.
- ג. באופן שהסעודה היא באלום, ולאחר הסעודה אין נמצאים במקום, לא יסדר השולחן עד למוצאי שבת.
- ד. כמו כן יש ליוהר שלא לסדר השולחן לאחר סעודה שלישית קודם ברכת המזון שעדיין קדושת שבת עליו.

סידור הכפרים

- ה. מותר לסדר ולהחזיר הכפרים לאחר הלימוד גם אם אין לו צורך בהם בשבת, כי זה כבודם המיוחדים אותם למקומם המכובד.
- ו. אסור לגלות הספר תורה בשבת לצורך קריאתה בחול.
- ז. כאשר פורים חל במוצאי שבת אסור להביא המגילה בשבת לצורך קריאתה בלילה.

החזרת חפץ למקומו

- ח. לאחר גמר התפילה מותר להחזיר הסידור או החומש טלית וכיו"ב לביתו (במקום שיש עירוב) הגם שאין צריך להם אלא לשבת הבאה, דכל החזרת חפץ למקומו המקורי אין בזה משום הכנה.
- ט. וכן מותר להחזיר המאכלים למקרר לאחר האכילה.

1 הצעות בנדיה על המיטה לישון עליהם, והרבה יש כמו מטה מוצעת והיא מלה עברית יצויה עלה (בראשית מט), רמב"ם בפירושו המשינוי פס"ו משבת משנה ג'.

2 מותני שבת ק"ג. ומציעין את המיטה מליילי שבת לשבת, אבל לא משבת למוצאי שבת, והטור ושו"ע מציעין שיהיו דין זה, אמנם המג"א הביאו בסי' ש"ב ר"ק, וזכ"ח השו"ע הרב שם ס"ו וז"ל אין מציעין המיטה למוצאי שבת אע"פ שיש שהות ביום שזכ"ח לישון עליה בשבת עצמו מ"מ כיון שאין דעתו לישון עליה עד מוצאי שבת היא הוא מכוין משבת לחול ואסור מדברי סופרים ע"ל, וזכ"ח המ"ב ס"ק י"ט.

3 מג"א שם, וד"ל ונראה לי דמטה העומדת בחדר שדר שם ואיכא דבר מנוגע וביזיון שיעמוד כך מותר להציע לדלצורך שבת הוא עין ריש סי' רפ"ט, ובספר באר שבע משמע דאף זה אסור ולי נראה כמו שכתבתי ע"ל.

והנכחת המג"א הוא סי' רפ"ט ו"א דמבואר שם בטור ושו"ע ז"ל ויהיה שולחנו ערוך ומטה מוצעת יפה ומפה פרוסה על הפת כמו סעודת הלילה ע"ל, ומוכח מינה דגם בבוקר צריכה שהיה המיטה מוצעת הגם שאין ישן עליה, וז"ל דעמא דמילתא הוא איה משום דביוון ודבר מנוגע הוא שיעמוד כך, ומוכח מינה דשרי להציע המיטה בשביל זה.

אילא דבפרישה על הטור שם ס"ק א' ביאר אהא מירטה מוצעת וז"ל פ"י שיהי דרכן לישב על המיטה ע"ל, וז"ל בסי' רפ"ט ס"ק א', ולפ"ו ז"ל לכא ראה מתחת צדורך שבת ממש הוא ואלו משום כבוד המג"א ס"ל דמג"א ס"ל מנוש"כ המחזיק ברכה להחזיר"א שם ז"ל ק"ק דבדרישה יו"ד סי' קט"ז ס"ק ז' כתב שהטור אינו מדבר ממשות שאוכלים עליהם שאינו נוגע בזמן הזה ע"ל, וזה היה הכרחו כך מותר להציע לדלצורך שבת הוא, וה"ל לגבי סידור הוא וד"ק.

וכן מוכח מלישנא דהרמב"ם שכתב פ"ג משבת ה"ו וז"ל ואין מציעין את המיטה בשבת כדי לישון עליה במוצאי שבת, ומדחוסף על לישנא דמתני' וכתב כדי לישון עליה במוצאי שבת משמע, דכל האיסור אם מותרו בשביל מוצאי שבת וכוונת הכנה קאיתני עליה, וכן דייק מלשנו בספר באר שבע (בקונטרס באר מים חיים הגדפס סוה"ח אות ה').

דומי למה שכתב המג"א הג"ל הערה ג' לגבי הצעת המיטה דמטה העומדת בחדר שדר שם ואיכא דבר מנוגע וביזיון שיעמוד כך מותר להציע לדלצורך שבת הוא, וה"ל לגבי סידור השולחן.

אלא דיש מקום להעיר דילמא דוקא נבי הצעת המיטה נאמר דין זה דיש בזה כבוד משבת וכמבואר סי' רפ"ט ס"א שם שגמרת' תריה המיטה מוצעת, הגם דרבי מיטה ששוכב עליה ולא ישכב בה ביום מ"מ הצעת המיטה מדי' דחשיבותה וביא דלא כבוד שבת היא, אבל לגבי סידור השולחן שלא שבאנו דין זה דילמא אין בזה משום כבוד שבת, אמנם לע"ד נראה בפשטו דצורך היום הוא דאין אדם דר באופן כזה, וכ"ש אם ע"י זה יבואו זבובים וכדומה, ואין בזה משום הכנה למוצאי שבת.

5 בדאופן שאין נמצא שם אין לו צורך בסידור השולחן בו ביום.

6 דהא אין לו צורך בסידור השולחן כע"פ סי' א' למוצאי שבת, ואם סיים הסעודה בשלישית מקומם ויעיין שבת אם הוא נמצא באותו מקום מותר, ובג"ל הערה ד'.

7 אחרות רבניו ח"א ע"ל ק"ל"ה, וראה להלן סי' ה'.

8 מג"א סי' תרס"ז ס"ק ג', וכ"כ המ"ב ס"ק ה'.

9 דנו אחרונים בדין לטול המגילה בשבת, ומכאן המ"ב ס"ק ה' תרפ"ח ס"ק י"ח וז"ל והנה דפרי חדש שואל לטול המגילה בשבת מאחר שאין קורין בו, אבל כמה אחרונים חולקין עליו ומתירין ע"ל, ולדעת האחרונים המתירין אין להביא המגילה בשבת לצורך מוצאי שבת.

10 כ"כ באחרות שבת פרק כ"ב ס"ב ק"ע, ובהערה שם אות רע"ב כתב דכן נראה מסבירא, והענין משום שהמזויר חפץ למקומו אינו עושה זאת מחמת הכנה לשימוש הבא, אלא כסיום השימוש שהשתמש בו והיום לכן בזה שם הכנה ע"ש.

ולע"ד יש להביא קצת ראייה לדיון זה מהמבואר בשו"ע סי' ש"א ס"ח"א מסתפג אדם באלונגות ומביא בידו (פירוש, בגד שנסתפגן בו לאחר שרוחצו, רש"י עירובין פו: ד"ה אלונגות) ולא יחישנין שמו יבא לחסות ע"ל, ומשמע דאפילו שאלונגותיו זון אין צורך לה בביתו דהא מירי באלונגות המיועד לרוחצה שחיתה בנור, ומ"מ מותר להחזירה לביתו לאחר שנסתפג, ומעתה מי שלקח עמו מנחת מלוקה בשבת בבוקר מותר להחזירה המנחת לביתו.

11 שהרי זה מקומם הראי.

'שעתא דביה רעוא דרעוא' (ד)

שיותר יפה מן הגן עדן, כאילו חס ושלום לא כך ולא אליך הדבר נוגע. בטח עצלותך מפתה אותך שוב לאמר "ומי ידמה להמגיד ולשאר הצדיקים זצ"ל". אבל תשובה כזו תשובת היצר הרע שכן היא, ד' יתברך מלכותו בכל משלה, ואם הצדיקים זצ"ל הרגישו והתענוגו מקדושתו בבחינת רישא, אתה על כל פנים את בחינת עקבים או עקבים דעקבים דהקדושה תרגיש. אבל בטח גם אתה מרגיש כך את השלש סעודות, גם לבך ומוחך מתגעגעים ומודעזעים מקל רעש לגלגל, לגלגלי המרכבה שעוברים דרך נפשך, רק שאין אתה יכול להתבונן ולהסתכל, והרעם והרעש נאבדים ומפסדים, עד שכמעט לא תדע ש' אלקים בא וכל קדושו עמו.

כל איש צריך להסתכל לחשוב לציר ולדמות כפי מצבו, וההסתכלות הפשוטה בשלש סעודות' למשל היא כך. עבר עליך השבת, יום כלו של קדושה. מן השמים קדשו אותך, וגם אתה קדשת את עצמך ביום הזה. לא עסקת במסחרך לא טיילת בשוקים וברחובות, ולא הקלת את ראשך, ישת בהתבודדות בינך ובין קונך, או יחד עם חבריך, עסקת בתורה ובשיח של קדושה וחסידות. כיבסת את עצמך מכל אבק וכתם שעלו עליך בכל השבוע, והשתדלת לבוא עד נפשך. ובכל שעה ושעה הרגשת בעצמך שאתה עולה ממצב אל מצב, ומן מדרגה קדושה אל מדרגה יותר קדושה עד שקרבת אל 'שלש סעודות' מרום קצו של השבת, האי שעתא דבי רעוא. סעודה היא מג' סעודות, אבל מרגיש אתה שכבר אין המקום והמצב עתה לשבוע בבשר ודגים, רק לחפש את ה'אל מסתתר בשפירי חביון' ולשבוע מזיוו.

אליך ערגנו - בחושך

יושב אתה עם חבריך גם כן מבקשי פני ד', ובחשך אתם יושבים, מנהגי ישראל תורה הם, כי מתאימים הם את פעולת הגוף למצב הנפש ביאתה שעה, כי אית חושך ואית חושך, אצל ד' יתברך כתוב 'ישת חשך סתרו', אור אמיתי הוא, וחשך הוא לפי השגתנו הפשוטה השגת עולם שאין העולם ואנשיו משיגים את אורו יתברך הרב, בטל העולם ומלואו לפניו יתברך. וכיון שזה 'מעט לעת' שלם, שאתה מתרחק מן העולם הזה ומתקרב אתה פסיעה אחר פסיעה אל בחינת 'האי שעתא דבי רעוא', רצון העליון, במוחך ובלבך אף בחושי גופך, מכרח גם גופך בפועל ממש לשבת בחשך, גם לבך וגם עיניך לא יראו כבר עולם ודברי העולם לפניכם. ד' מסתתר בחושך, ואחר חיפוש ובדיקה שבכל השבת באת אל הערפל אשר שם האלקים, בקשת ומצאת את שאהבה נפשך. מתקרבת היא אליו ונמסת בקדושתו. כל החדר מלא מפמליא של מעלה, ואתה דוחק את עצמך דרך כל פמליא הקדושה אל קדש הקדשים, משתוקקת נפשך להכנס לפני ולפנים לבוא אל המקום אשר שם האלקים, אחזתיו ולא ארפנו.

ולו ידעת כי תישאר כן תמיד, כי אז היתה נפשך שמחה שמתח עולם, אבל נזכרת שבעוד רגע ידליקו נרות, ושוב תפל לימות החול, ונפשך מרה לה, איך תפל מן חשך שמים ירד, טהר, לחשך מצרים, חשכת הצרות, צרת הגוף והנפש גם יחד, תרעד ותתרגש. את שחיתת אתה מרגיש עתה, קץ הימין וקץ הימים, מרום קצו של הקדושה וקץ נמיכות של החול. התרי גונא של חשוכא נאבקים עתה כך בשלש סעודות'.

משל לבן מלך שנגזר עליו להרחיקו מעל אביו ולהשליכו אל בית הסהר, אז ברגע האחרונה קודם שנפרד מאביו מקרב הוא את עצמו יותר אל אביו, ודוחק את עצמו דרך כל פמליא הקדושה אל ומתגעגע, ומתוך תענוגה ודוחק צועקת הנפש ממעמקים 'גם כי אלך בגיא צלמות לא אירע רע כי אתה עמדי', הידיים כמעט רועדות ומחפשות, אתה עמדי, אחזתיו ולא ארפנו. העיקר בשלש סעודות' הוא להתקשר בד' ולשפוף לפניו את לבו, לשוחח עם ד' יתברך, לא בדבור בלבד רק יותר במחשבה, בבחינת ממעמקים קראתיך ד'. אני איני יודע מאומה, רק פון מיינ טיפעניש רעדט זיך ארויס (מתוך פנימיותי מתפרצים הדיבורים).

רבונו של עולם! דו ביסט נאענט, אונז זענען מיר ווייט, שטארק איז אונזער רצון, שוואך איז אבער אונזער יכולת, רבונו של עולם, זיי דו אונז מקרב מיט דיין כח אין סוף. עד כאן העלתך דברי הרה"ק מפ"אסעצנא הי"ד זצ"ל, אשר בדבריו מובילנו עמו לעולמו הפנימי, המלאמדינו איך לשפוף את נשמותינו לד' בהאי שעתא.

במאמר הקודם התבאר מעט מגודל יקרות ורוממות הזמן של רעוא דרעוין, של סיום וחתירת השבת קודש, הן תפילת המנחה והן סעודה שלישית - סעודת רעוא דרעוין. ועל מנת לקבל ציור חי ומוחשי של עבודת רעוא דרעוין העתקנו כאן מדברי הרה"ק מפ"אסעצנא הי"ד בעל 'חובת התלמידים', אשר כידוע הרבה לבאר, להורות ולהראות דוגמאות והרחבת המחשבה ורגשי הלב, כדי שמהם יידע האדם לעצמו איך לשפוף את נפשו לפני ד', ובכמה מקומות בספרו דבר בעניין המחשבות וההרהורים בעידן 'רעוא דרעוין', על כן אמרנו ללקט מכאן ומשם ולצרפם יחד, למען יתראה לעינינו דוגמא מוחשית של 'שלש סעודות' פנימי ואמיתי. וז"ל:

כיום הכיפורים ייחשב

כל 'שלש סעודות' ו'שלש סעודות' במצבו, לפעמים שברון לב לבד, ולפעמים התחזקות מתוך שבירת הלב. אבל כשהנני מגיע לאין כאלקינו, [מנהגו היה לומר בעת שלש סעודות אין כאלו-הינו וכן נוהגים בהרבה קהילות ישראל], תמיד נפשי מתחזקת ושמה, לא מעצמי אני מדבר עתה, צרכי המרום וקדוש עתה אני מדבר. לשמש לפניו יתברך זכני, ולהכריז את גדולתו ויחודת קדושתו לכל, בחרני. ומשברון לבי קופץ אני בשמחה ובהתחזקות הנפש, ומכריז לכל העולם ומלואו, מן גלגלי שמים ועד אדם ובהמה, אף גרגרי חול אשר תחת רגלי, שמעו ואודיע אתכם, אין כאלקינו בין כאדוננו וכו'. ומגודל שמחתי והתחזקותי, נפשי מתלהבת ומרבת עוז ואל מול הוד קדושתו אומרת, אתה הוא אלקינו אתה הוא אדוננו וכו'. וכמשמביאים את הנרות [כידוע שמלפנים כשעדיין לא היה את אור החשמל ולהדליק נרות בש"ק לא יכלו, היה שורר בשל"ס חושך מוחלט ורק לאחר צאת השבת לקראת סיום השל"ס הכניסו נרות, מוצא אני את עצמי לאיש אחר, הכל היה נחוץ וטוב, גם שברון הלב שמתחלה, גם השמחה שאחריה, טהרה אחת וכביסה אחת הייתה.

ולמה זה אין מרעישים כל כך בשעה שהולכים לשלש סעודות כמו בשעה שהולכים לכל נדרי.

כי האם אין אתה מרגיש מאומה בשעה שאתה יושב בחברת החסידים, זהו דבר שאי אפשר. אם לא תרעד נפשך בכל העת שאתה יושב עמם אין זה אפשר שברגע זו או זו, באיזה מזמור או על כל פנים באיזה פסוק לא יעברו חוטי אש ורק ניצוצין די נור כך, אשר כל אברייך יזעזעו ואת כל גידייך יצורבו. כי אם טרדותיך והחולניות שבכל השבוע משעממים [עמטמטמים] אותך ואת דעתך לבלי ראות את חובותיך ל', אף לעצמך שלא תשאר גם בעולם הזה וגם בעולם העליון בשאול, בור שחת ופחת רחמנא לצלן, ולבלי להביט על כל פנים בשבת קודש כשאתה נח מן טרדותיך, רחוק מחוליותיך, ונשמה יתרה ואור קדושה יותר רב ממלאים אותך מבית ומבחוץ איך זה אפשר שלא תדאג ולא תאנח על שנותיך שעוברות שבעו אחר שבעו בהדיעות שטוחים והבלים, ובמקום שהיה לך בכל עת ובכל שעה שאתה מודקן יותר, בכל יום ובכל שבוע שאתה מתקרב אל קץ שנותיך, להוסיף קדושה ולהתקרב יותר אל ד', תסוג אחור ותשקע יותר בביצה, ואם לא בעברות חמורות חס ושלום, אף אם לא בביטול תורה, הלא גם אבק העברות אם רב הוא, ופסולי העבודות מחשבות פניות, את נמדידות הן, בכוחן להשקיע את האיש ביון המצולה עד הצוואר חס ושלום. ואיך זה אפשר ששעת 'שלש סעודות' עת הסתלק השבת קודש לא יהיה לך כשעה מיום הכפורים.

זמן חיפוש א-ל מסתתר בשפירי חביון

אבל לא שקת דאגה ואנחה על הנמיכות בלבד הוא השלש סעודות', רק גם שעה של התרוממות היא, הצדיקים אמרו ששעת 'שלש סעודות' היא השעה של 'פה שעה אחת בתשובה ומעשים טובים בעולם הזה מכל חיי העולם הבא'. ומכבוד קדושת חונתי הרב הצדיק והקדוש שמעתי, שוקני הגאון הצדיק והקדוש המגיד צוקל"ה מקאזניץ אמר פעם בשלש סעודות', שהיה בבחינת צדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהם ונאנחין מזיו השכינה.

ואיך זה אפשר שגם אבן מקיר לא יהל אור אם בגן עדן יהיה, ומנעם העליון לא ינעם, ואתה גם כשאתה נמצא בשעה

בשבילי המעשה

זכרונות מרבינו הנחלת דן זצוק"ל – פק"ד

השבוע התכבדנו בזיכרונות הרה"ח אברהם יוסף בקנרוט שליט"א (מאשדוד), שזכה להיות מכותבי התורה אצל רבינו בשנים מסוימות, ונעבר בס"ד את הדברים כעין שסופרנו:

אינן אמירת ה"תורה"

עיקר הקשר שלי עם רבינו היה בימי בחרותי, כזכור, הנהגתו של רבינו היה בדרך של תקיפות, ולא קל היה לבחור צעיר להתקרב אליו ולשאול שאלות. זכור אני את עצמי לא פעם אזור עוז ועומד כבר בתור, וכשהתקרב תורי נסוגתי אחור מיראת הרוממות ולא העזתי להיכנס. בשנים תשנ"ח ותשנ"ט זכיתי לכתוב את ה"תורות" של רבינו. הייתי מוסר לאברכים חשובים שיערכו אחרי. עקב כך זכיתי פעם לשמוע מרבינו דברים אודות אמירת התורה, וכה אמר: גם כשאני אומר בתורה כמה חלקים שונים, בדרך כלל יש קשר פנימי בין הדברים. עוד הוסיף ואמר: גם כשאני חוזר בסעודה שלישית על דברים שאמרתי בטיש בליל שבת, זה בבחינת "לא נשנית אלא בשביל דבר שנתחדש בה". כלומר אני מוסיף פרטים או מסביר יותר לעומק וכדומה.

"מכל תקופת עלייה נשאר משהו"

פעם אחת נכנסתי בחוה"מ של פסח. רבינו מזג יין בנינוחות ושאל "אברהם יוסף, מה נשמע?". הרגשתי שזו שעת כושר והסחתי לפניו את אשר היה על לבי באותה שעה. סיפרתי לו שב"ה הרגשתי שהיתה לי עלייה גדולה בתקופת השבועיים, שעות רצופות והספקים, אבל לצערי אני מרגיש שלא נשאר מזה כלום. רבינו הגיב על אתר "זה לא נכון, משתי סיבות. ראשית, בפעם הבא שתהיה לך עלייה, תגיע במקום גבוה יותר ממה שהעצת בפעם הקודמת, בזכות ה'רשימו' שנשאר מזה. ועוד, כל עלייה, גם אם נופלים ממנה, נותנת מושגים לאן לשאוף לעלות."

"אחוז בזה וגם מזה אל תנח ידיך"

בהזדמנות אחרת שנכנסתי לקו"פ בתחילת זמן חורף, אזרתי עוז ושאלתי, היות שבסדר שלישי יש שעות רבות ואפשר ללמוד מה שליבו חפץ, ואני מסתפק אם ללמוד כל יום דף גפ"ת, או ללמוד הלכה. רבינו הביט בי ואמר את לשון הפסוק בקהלת: "אחוז בזה וגם מזה אל תנח ידיך". קצת הסתפקתי לעצמי בכוונת רבינו. האם כוונתו אחוז בלימוד זה, וגם מהלימוד השני אל תנח ידך, או אחוז בלימוד זה וגם בשני, ובאופן כללי "אל תנח ידיך", כלומר אל תהא ברפיון.

איך שיהיה, בבחינת "יולך מכח האכילה ההיא", היה בכוחו של משפט אחד זה שיצא מפי רבינו ללות אותי בעוצמה כל אותו החורף.

עצות לחיזוק בתפילה ובקדושה

בהזדמנות נוספת ביקשתי עצה לחיזוק בתפילה. רבינו המליץ להתפלל בסידור שממות הקודש נכתבים בו בשלימותם. ושוב, יצא שדברתי עם רבינו על דרכים ועצות להתחזק בענייני קדושה, והמליץ לשבר את הגוף ולהשתלב בשביעודא דאורייתא בלימוד מסכת עירובין הקשה. [ברוח דברי חז"ל הידועים באדר"נ שהנותן על לבו הרהורי תורה מעבירין ממנו הרהורים אחרים].

השיבות של שבעת ימי המשתה

נכנסתי כנהוג לפני רבינו עם קיטל ביום חופתי. אמר לי רבינו: אברהם יוסף, כדאי שתדע, שבעת ימי המשתה נקראים שבעת ימי הבנין. הבית היחודי הוא בנין, ובנין טוב צריך יסודות איתנים, והיסודות הם ימים ראשונים אלו. איך שמתנהגים בתקופה הראשונה, לפי זה איכות הבית שנבנה.

מתאמץ בכל כוחותי כדי ליעניץ כראוי

כשהתקרב זמנו של בני הגדול נ"י להיכנס לחיידך, רציתי לקבל עצה מרבינו לאן לשלוח. היו כמה

בשבילי התפילה

גם לחבק וגם לירוא

בזעקה עצומה, אנא ה' איני יכול להעלות בדעתי איך שאני רחוק ממך כל כך, ואיני יכול לסבול את המחשבה שאשאר רחוק ממך אפי' עוד יום אחד, אך מה אעשה שאני גס ועכור כל כך, בתוך גוף המלא תאות, ומשום כך איני יכול לגשת מעצמי אליך, ולהיות דבוק בך באמת, על כן עשה למען רחמיך הרבים, ותן בלבי בינה להבין ולהשכיל... לשמוע... ללמוד וללמד לשמור ולעשות... ולקיים... את דברי תלמוד תורתך באהבה.

נורא באמצע

ומתוך דברים אלו, נוכל לומר דבר חידוש שהרי תקנו לנו חז"ל בתפלה את שבחיו של הש"ת הגדול הגיבור והנורא, ושבחיו אלו מסודרת לפי סדר הקיום, הגדול קו ימין, הגיבור קו שמאל והנורא קו אמצע, ויש מקום לשאול בשלמה גדול הוא בימין, הרי גדול הוא חסד כמו שאומרים בויכר דוד, גבור הוא קו שמאל שמורה על התחזקות וגבורה, אבל למה קו אמצע שהוא רחמים, מציניים אותו במדת נורא שהוא הטלת מורא שהוא שייך בפשטות לקו שמאל.

ולפי מה שכתבאר אפשר לקרב מאוד אל השכל, שהרי קו אמצע כולל בתוכו את הקירוב וההשתוקקות והאהבה והחיבור שמכח קו ימין, וגם את הצמצום ושמירת מרחק והשפלות העצמי וההכנעה שבקו שמאל, ומתוך כך, בכל רגע התחזק ומתחדש הרצון להתקרב, ומיד כשנושא עניו להביט נכחו ולרוץ אל בוראו, שהוא מקור בריאתו, מיד הוא נזכר בעוצם פחיתותו, והוא מתחזק לעמוד על עמודו, שלא לפגוע בכבוד המלך הגדול והקדוש, המרום מכל הרמים, שיתקרב אליו יצור שמי ונבזה, ושוב כשהוא נזכר בשפלותו ומנגד בגדולת היצור העומד על יניעור מחדש הרצון להתגבר בכל זאת ולגשת אל הקודש, שהרי חייזר אינם חיים ברחוק כזה ממקור החיים, ומיד כשמונסה להתקרב חוזר ונזכר ומצא זה באפשרות גיש ויתחבר נשמה בגוף אל אור האורות וחיי החיים ית"ש. עד שהוא מפנה את עצמו ליעוק אל המלך ולעורר רחמים רבים שיחוס עליו לקרב אותו מכה עליון אע"פ שהתחזקו אינו ראוי.

ועכ"פ בדרך זו הרי קו אמצע חוזר ומתעורר בהרגשת המובא, בכל פעם מחדש, ואינו נאמן בקו שמאל שהמובא עומד במקומו, כמו שהוא מתחזק, אינו מורא חדש והתפשטות חדשה, אבל בקו אמצע ישנה התחדשות נורא בכל שעה ושעה.

להתרפק, לחבק, באימה ויראה

עוד יש להוסיף, שבקשת רחמים כזו, שבאה מתוך שתי כוחות מנוגדים, נראית ממבט שטחי וראשוני, שהיא בלתי אפשרית, והרי באמת הקב"ה כ"כ רם ונשא גדול ונורא, ואיך יפיל עצמו לפנות אל אחד מברואיו המגושמים, ועוד לקרבו אליו, ולשמוח בו, ולסייע לו ליכנס להיכל המלך, ולקרב אותו בכל מיני קירוב. זה דבר שנראה שאינו כיים במציאות, ובכל זאת אנו יודעים ומאמינים באמונה גמורה, שרוב אהבתו יתברך אלינו, חזקה כ"כ, וכמו שאמרו אהבה דוחקת את הברש, וכן אמרו אהבה מקלקלת את השרה, ולכן צריך להתחזק ולהוסיף באמונה שהקב"ה אוהבנו כ"כ, ולכן הוא יפן ממקומו ברחמינו לעמו, וזהו חלק מן ההכנה לתפילה, דהיינו חיזוק באמונה שלמה וגמורה, שהקב"ה מחבב אותנו, וברחמינו הגדולים יוצא מן הסדר הרגיל, ועושה נפלאות גדולות חוץ לדרך הטבע לקרב אותנו אליו.

הכל רק אלוקות

נבא בעזהש"ת לבאר את הארת התפלה, וכמו שנתבאר שהיא הארה ברורה וחזקה, שמרגיש בנפשו, שהקב"ה מצוי וקיים, עומד כעת בפרט, ומציאותו מורגשת אצלו בבירור, ובתחושה נעימה לאין ערוך. והארה זו מאירה לפעמים בקו אמצע שבנפש, שהוא קו הרחמים, שהוא כעין שילוב והתכללות של האהבה והיראה, של הקירוב והרחוק.

עומד לו היהודי בתפילה, ומתברר נגד עיניו, שאכן כן מה שידע כל השנים שהש"ת מלא כל הארץ כבודו, הוא מצטייר למולו, באמתיות מוחלטת, שאין כל כח לחלוק עליה ולערער עליה, וכמו שאמרו גדולי הדורות שהאמת עד לעצמה, ונפשו כמהה וצמאה ליעוק בקול גדול, ולפרסם את הענין ככל הניתן, שה' הוא האלקים, ואין עוד מלבדו. וכמו שכתב ב"ישר דברי אמת' בשם ה'שלה' הק', ש"אין עוד" אין פירושו שאין עוד אלוקות, שהרי זה דבר פשוט שאין בו חידוש כלל, אלא הכוונה שאין שום מציאות חוץ ממנו יתברך, ואף הנבראים הגשמיים אינם חוץ ממנו, אלא הוא מחיה את כולם, וניצוצות מאורו הגדול מחייב ומוהוים את העולם, נמצא שהעולם כמו דבר דמיניו בלבד, והאמת שמתחבבת תחתיו היא המציאות האלוקית.

כך אראה שפלות עצמי

כאשר הדברים האלו חודרים ללבו וממלאים את נפשו, ומתפשטים באבריו, ממלאים אותו ב' הרגשות שמצד עצמו הם נוגדות זו את זו, והאדם עומד ולבו נקרע בקרבו בין שתיים, הרגשה אחת רצון חזק ועז לצאת מן הגוף, ולהסתלק מתאוות הגשמיות ולפדות עצמו מן הגלות שנכפתה עליו תוך ההבנה והשכל הגשמי, (שהוא מעין דמיון) השולט בעולם, וליפול לזרועות אביו ודבוק באור הגדול הלך, אך מצד שני, הוא חש תחושה של שפלות עצומה, והוא רואה את עצמו שהוא אין ואפס, מול הדרת כבודו יתברך, והוא כלא היה, ומכיר בטל ומבוטל לקב"ה. זהו מצד שני, וכתיבה מן הים מול האוקיינוס, ואין לו פה לדבר ולדרוש טובת עצמו, וכל זה אפילו אם אין בידו חסאים ועוונות כלל, אלא עצם זה שהוא מגושם וגס ועכור, הרי זה שפל בטל ומבוטל לקב"ה.

היכן אני ומי אתה

וכאשר מתערבים בלבו שתי תחושות אלו, הרצון והכיסופים לגשת ולקרב אל הקודש, וגם שאין לו שום זכות ואין טעם וסיבה שיותן לו ליהנות מזיו קדושתו יתברך, הרי הוא עומד מרחוק ומבקש רחמים מאדון כול, שיחוס עליו ברחמי הגדולים, ויעשה למען שמו הגדול, ולא משום זכויותיו כלל, וישפיע עליו מגבהי מרומים, מאותו מקום גבוה ששם הוא מקום קבול התפלות ומקור המעין המשפיע צרכי התחזקות, וישלח לו מתנות עד מקומו השפל שהוא נמצא שם, ויאיר עליו ככל אשר יוכל שאת, ויתן לו למען שמו הרחום והחנן, תוספת קדושה וקרבת ה'.

והוא נושא עיניו לשמים, ונותן מחשבתו בתחינה אילמת, אבינו... אב הרחמן... המרחם... רחם עליו... ואומר וחוזר ואומר, אבי שבשמים, אהה בשפלותי ולמען כבודך שאני בנך ואתה אבי, שלח לי טהרה וקדושה, ורצונות טובים ומחשבות קדושות, והרהורי תשובה תמידים, כדי שאהיה ראוי להיות בקרבתך כל הימים, ונושא מחשבתו

וכל מעשיך יהיו לשם שמים

בבואנו ללמוד את מסכת אבות, עלינו לדעת האם הם פסקי הלכות בהם ממוייב האדם, ככל מסכתות הש"ס, או שהם בגדר מידת חסידות שנינו כאן והמלצות לחיים טובים. והר"ב ביאר בריש מסכתין: אומר אני, לפי שמסכת זו אינה מיוסדת על פירוש מצוה ממצות התורה כשאר מסכתות שבמשנה, אלא כולה מוסרים ומדות, וחכמי אומות העולם ג"כ חברו ספרים כמו שבדו מלבם בדרכי המוסר כיצד יתנהג האדם עם חברו, לפיכך התחיל התנא במסכת זו משה קבל תורה מסיני, לומר לך שהמדות והמוסרים שבדו המסכתא לא בדו אותם חכמי המשנה מלבם אלא שגמ' נאמר כיצד יתנהג האדם עם חברו, מבואר דיו אם זו הלכה או מידת חסידות ממה שניתן בסיני.

והרבו המפרשים לבאר מה פירוש המשנה (א,א) משה קיבל תורה מסיני, מדוע לא נאמר מפי הגבורה, מה מסמל ציון המקום ולא הנוהג בעצמו, ואולי לומר לך שכמו שברר סיני היתה הדרגתיות בקבלת התורה, משה מחיצה לעצמו ואחרון מחיצה לעצמו וכן בניו והזקנים, דהיינו יש קבלה כל אחד לפי רום מעלתו, כך גם בהנהגותיו יש לו לנהוג משה חסידות לפי דרגתו, משמע שזה לא מצד הדין, אך לכאורה יש גמי' מפורשת בב"ק שאומרת האי מאן דבעי למהוי חסידא לקיים מילא דאבות, משמע משנת חסידים שנינו כאן, אך הדברים הרי קשים מאליהם שהרי גם שנינו שם האי מאן דבעי למהוי חסידא לקיים מילא דנויקין, וזה דאי לא מידת חסידות. שנינו במשנה (א,ב) שמעון הצדיק היה משייר

אתה יודע שכן של מצוות, משמע שכן יחשב את הנאתו, ולא רק לשמה, אך כאן גם ניתן לתרץ שהרי ביאר הר"ב שיש שתי מדרגות עבודה מאבה ואם לא ניתן עבוד מידאה, ואולי לכך כוונת המשנה כשלא יכול כעת לעבוד בלתי לה' לבדו.

הגמ' (פסחים נ) מבארת את הסתירה בין הפסוקים בתהילים, כי גדול עד שמים חסדך, כי גדול על השמים חסדך, כאן בעושים לשמה ולא בעושים שלא לשמה (ז:). דאמר רב יהודה אמר רב: לעולם יעסוק אדם בתורה ובמצות אף על פי שלא לשמה, שמתוך שלא לשמה - בא לשמה. והקשה התוס' (סוטה כב): הרי למדנו בתענית (ז:). שהלומד שלא לשמה טוב לו שלא בא לעולם, וביאר ששם מתכוון לעבירה, משא"כ כשעושה להנאת עצמו. אמנם לימדנו ר' יוסי (בבב, וכל מעשיך יהיו לשם שמים, משמע שלא עושה שלא לשמה וכו'). דאמר רב יהודה אמר רב: שני פירושים, שכל מעשה שלך יהיה בו לשם שמים או שיהיה מעשה אחד שלך לשם שמים, כמבואר בפייה"ש להרמב"ם (סוף פסחים) "רצה הקדוש ברוך הוא לזכות את ישראל לפיכך הרבה להם תורה ומצות וכו'", כי שתיקיים אדם מצוה מתיר"ג מצות כראוי וכוונתו כול' הנה זכה בה לחיי עוה"ב, וע"ז אר"ח כי המצוה בהיותה הרבה אי אפשר שלא יעשה אדם בחייו אחת מהן על מתכונתה ושלמותה ובעשותו אותה המצוה תחיה נפשו באותו מעשה על רצה הקב"ה לזכות את ישראל לפיכך הרבה להם תורה ומצוות, וביאר על דרך זה השפ"א כשעושה מצוה אחת כתיקנה-לשמה שוב יעלה גם את כל שאר המצוות להיות לשם שמים, שישתנה האדם בתכלית שהיו כל עשיותיו לשם שמים, משמע אף שלא עשה שום מצוה, בין אדם לחבירו, אבות-המהרש"א בב"ק (ל) את האי מן דבעי למהוי חסידא לקיים מילא דנויקין או מילא דאבות ואיכא דאמרי מילא דברכות, שכל אחד מכוון כנגד דבר אחר, נויקין- בין אדם לחבירו, אבות-תיקון המידות של האדם עצמו, מילא דברכות-, בין אדם למקום, ומכאן כשיזהר יתמשך לו מידת החסידות ביותר גם לשאר הדברים שיהיה שלם בהם, רק השאלה היא מהיכן תתחיל, וכשם שביאר רש"י בקהלת 'אוהב כסף לא יטבע כסף ומי אוהב בהמון לו תבואה' וביאר רש"י לא תבואה - ואין באחד מהם מצוה מסוימת וניכרת כגון בנין בית ומקדש ובית הכנסת וספר תורה נאה: גם שם דודי הכלול שמתוך מצוה זו שמסר נפשו עליה יגיע לכלול בה את התיר"ג מצוות ויתחזק בכלום. נמצא אפי' כי פירוש המשנה וכל מעשיך יהיו לשם שמים, שזו תהיה המטרה להגיע, כיצד, ע"י מצוה אחת לשמה - שקיומה מושלם, וזוה יובנו דברי הבי"ר 'אלימלך שהיום מתקיים העולם על גמ'ו, שמגמ'ו יימשך גם התורה והעבודה, ויובנו דברי הגמ' 'לעולם יעסוק שלא לשמה שמתוך שלא לשמה בא לשמה, שכן מה שיעסוק במצוה אחת לשמה או לפי דברי הגמ'א שיעסוק ברוב כוונתו לשמה, יביא אותו לעוד ועוד לשמה בקיום המצוות, עד שישלים נפשו.

אמור להניק, ולכן רב נחמן היה צריך לפרש אחרת, אך אמנם הפנ"י והחת"ס מסבירים שם את דברי הגמ' שם מדוע אין פירות גינוסר וחמי טבריה בירושלים כדי שלא יאמרו עולי רגלים אלמלא עלינו אלא לאכול פירות גנוסר דיינו ונמצא עליה לשמה, ולכאורה הרי כשעושה לשם עליה לרגל ולשם הנאתו הרי ליה למהוי צדיק גמור כנותן צדקה ע"מ שיחיה בני, אלא ביאר פנ"י והחת"ס שכן אולי יתעקב אחר כך לצורך אכילת פירות גינוסר תו לא הוי ליה חזירה מדבר מצוה אלא מצרכיו הכתוב ולא יחמוד איש את ארצך בעלותך לראות ונמצא שם שמים מתחלל, משמע שחולקים על הט"ז שכשחזר מצרכיו שנעשו לאחר המצוה, תו לא הוי ליה שליח מצוה, ובקובץ שיעורים הקשה שהרי אם מצוות לא צריכות כוונה כשמחפש את החמץ וגם לצורך חיפוש המחט להו"א דגמ' דלא הוי שליח מצוה, מדוע הרי יוצא ידי חובת המצוה גם כשלא מכוון רק לשמה או כשלא כיוון כלל, וביאר הקוב"ש שאמנם מקיים מצוה הוא, אך לתת עליו שם של שליח מצוה - הפוסט אותו משאר מצוות או מציל אותו מלהינזק, אך למסקנת הגמ' נחשב כשליח מצוה גם בכה"ג, אך יש לעיין למד"מ מצוות זריכות כוונה, א"כ בלשמה ושלא לשמה לא יצא ידי חובה. ושנינו (סוכה כו.) לגבי כותבי ספרים תפילין ומזוזות הם ותגריהם ותגרי פטורים פטורים מק"ש ומתפילה ומן התפילין ומכל מצוות האמורות בתורה ופסחים מבואר שבקטן על כותבי סת"ם ותגריהם שלא יתעשרו מלבד העושים לשם שמים, משמע שיש להם דין עוסק במצוה אע"פ שלא עושים רק לשמה. ובמג"א (לח,א) דייק מדברי רש"י שם "תגריהם - שלוקחים כדי להמציאן למי שצריך להם" שדוקא כשכל מגמתם היא לזכות במצוות, אך דייק המג"א מרש"י שאם עושה גם כדי להרוויח תו לא הוי פטור מכל המצוות שכן אין לו שם עוסק במצוה. ובאמת שהשו"ע שם בסי' ל"ח לא הזכיר כלל את הפטור מהמצוות, אלא רק את אי חיובו להניח תפילין כל היום, וזהו נכון לחלק פטור מכל המצוות כמו שניתן לרשב"י וחבריו, הוא רק כשמתעסק רק במצוה לשמה, אך כשעושה גם לביתו, צריך הוא לקיים גם את מצוות התורה המוטלות על כל אדם, דלא גרע ממה שעושה לצרכיו האישיים, אך כשיהיו לפניו עוד מצוות כגון ליתן פרוטה לעני בשומר אבידה, יהיה פטור שכן בכל זאת עסק במצוה. והמג"א שם שאל ממה שמבואר בנדרים (נג) שנחשב שומר אבידה כש"ש משום פרוטה דרב יוסף, הא לך שגם כשמכוון לצורכו ויש לו הנאה מכך חשיב מקיים מצוה, ותירץ או ששם זה רק שכר בטלה, ולכן לא נקרא להנאתו, או שרק כשרוב כוונתו היא לא לשמה לא חשיב לשם המצוה, אך כשעושה גם לשם הנאתו הוי ליה לשמה, וע"י עוד בס' ע' בשו"ע ובביאור הלכה שם. ומדברי רבי (בא, ב) הוי מחשב שכר מצוה כנגד הפסידה והוי רץ למצוה קלה כבחמורה שאי

ההשמה במעונם

- הנה"ח מורדכי פרקוביץ הי"ו ביתר עילית לאירוסיו
- הגה"ח אברהם ליפשיץ שליט"א כפר גזעון לאירוסית הבת
- הרה"ח יהושע קלפהולץ שליט"א בני ברק לנישואי הבת
- הגה"ח אריה רוטשטיין שליט"א בני ברק
- הגה"ח ישראל פישביין שליט"א בני ברק
- הרה"ח עוזי שוייצה שליט"א כפר יונה
- הרה"ח אברהם בקנרוט הי"ו בני ברק
- הרה"ח דן פריימן שליט"א ירושלים לאירוסית הנכדים/ות
- הרה"ח חיים פישביין שליט"א בני ברק לנישואי הנכדה
- הרה"ח מנחם שפירא הי"ו בני ברק להולדת הנכד

תודותינו וברכותינו נתונות לאלו שנדבו הוצאת הגליון

לע"נ הרה"ח ר' דוד ב"ר משה ז"ל רוטנברג נלב"ע ו' סיון תשפ"א נתת ע"י בנו הר"ר אברהם הלל הי"ו

 לע"נ מרת בלומה ב"ר מנחם מנדל ע"ה הרטמן נלב"ע כ' סיון תשפ"ב הונצח ע"י בעלה הר"ר שמואל שיחי	 לע"נ הרה"ח מאיר צבי ב"ר יוסף משה ז"ל הרשלר נלב"ע כ"ב תמוז הונצח ע"י בנו הרה"ח אברהם יעקב הי"ו
 לע"נ הר"ר שלום בן ששון ז"ל שירזי נלב"ע ט' סיון תשפ"ב הונצח ע"י בנו הר"ר יעקב הי"ו	 לע"נ מרת דאבריש ב"ר אברהם ע"ה וידבסקי נלב"ע כ"ג תמוז תש"ס הונצח ע"י משפ' הימלפרב שתחי'